

La humanitat

PORTANTVEU D'ESQUERRA REPUBLICANA DE CATALUNYA adherida a SOLIDARITAT CATALANA

2a EPOCA. — Núm. 116. — 31 d'Octubre del 1949

Fundador: LLUIS COMPANYS

Redaccio i Administració:
5, Fbg Poissonnière
Tel. PRO 15-01, poste 14
Paris (IX)
—
Xeca postal
Paris, C. 646950
Santiago Vila
5, Fbg Poissonnière
Paris (IX)

Només els qui no han perdut la fe en Catalunya la poden salvar

LLUIS COMPANYS

Preu: 10 francs.

Lluís COMPANYS acusa els dèspotes i ens incita a deslliurar la Pàtria

EL PRESIDENT

Per JOAN SAURET

Amesura que passen els anys i el President Companys pren un gran relleu en la perspectiva de la Història, la seva vida i els seus actes agafen cada dia més el color pujat d'humanitat, aquesta devoció que mai no abandonà al llarg de la seva actuació política i social.

Alguns feren del nostre President màrtir una figura d'home desprecupat als judicis aliens. A força de presentar-nos-el a través de la seva joventut fogosa i inquieta, quedava com un polític que no tenia temps d'ésser sensible als atacs dels seus aferrissats enemics. La realitat és ben bé una altra.

L'amic Tauler al·ludí, en la seva conferència del dia 15 d'aquest mes al Casal de Catalunya de París, un moment dolorós de la vida de Companys. Ja érem a l'exili i l'afany d'enjudiciar tothom, menys a un mateix, s'havia posat de moda entre polítics i periodistes. El nostre President sentia a l'ànima llunyanes recriminacions adreçades al seu "tebi" catalanisme i a la seva conducta de poca fermesa durant la guerra civil. Aquests dos retrats injustos el varen preocupar constantment durant el seu exili i només esperava l'hora de repicar-los, però de repicar-los documentalment, amb papers a la mà.

"Tauler — digué en una ocasió — porta'm els dossiers que jo sé que has fet sobre la meua actuació". Temps després els tornava abundantment marginats amb la seva escriptura tallant, petita i nerviosa. "Quan s'escaigui publicarem això i aleshores ens explicarem tots". L'amic fidel, aquest exemple, gairebé únic en els annals de la política contemporània i que s'anomena Joan Tauler, ens ha promès l'edició d'aquesta obra pòstuma del President i l'esperem amb delit perquè la seva figura apareixerà neta i imponent a través de tota aquella documentació que ja fa temps hauria d'haver vist la llum, no solament en homenatge al gran polític, sinó i tot per a satisfacció dels catalans que no s'han deixat portar per la corrossiva anècdota i que ja molt abans del seu sacrifici li feien justícia.

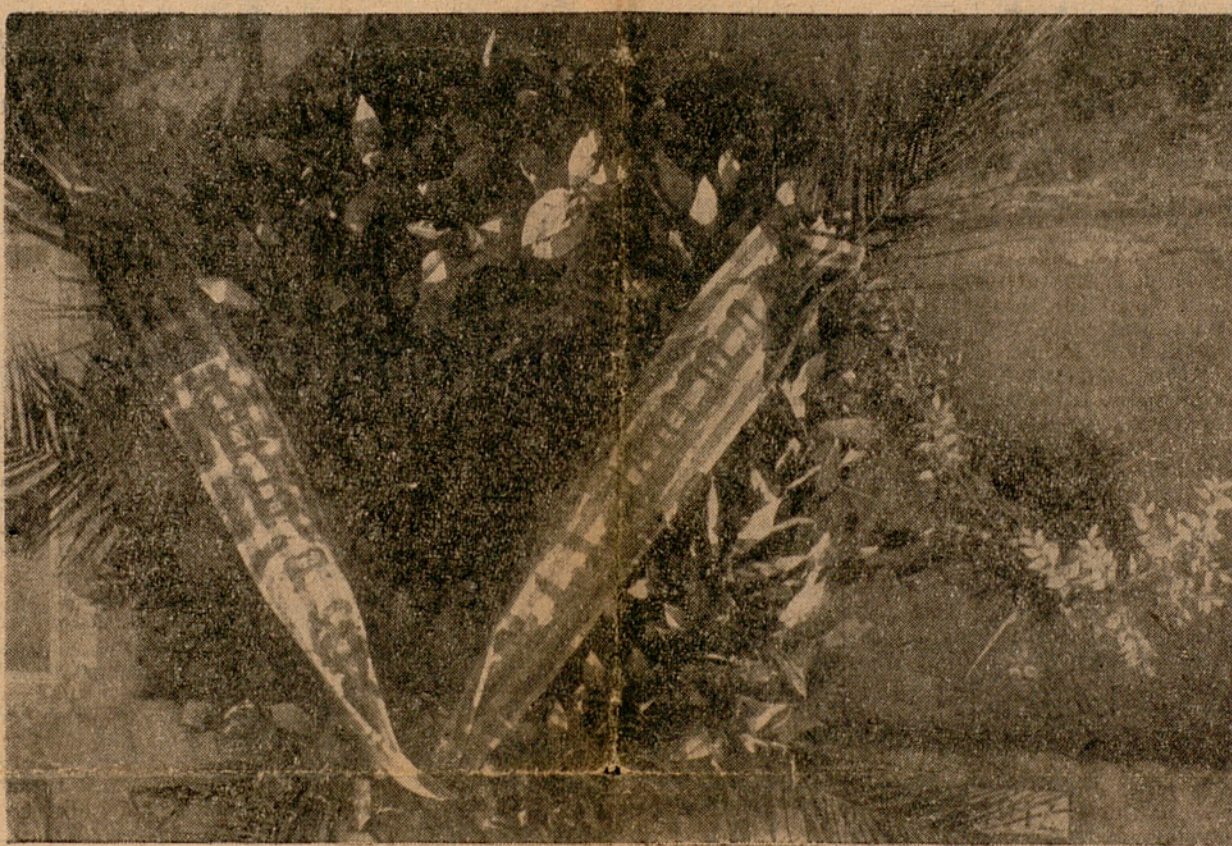
Ja he escrit, una altra vegada, que Lluís Companys sofrí una acurada evolució en el període que succeí a la seva ascensió a la més alta magistratura del nostre país. Sense perdre cap del antecedents que en el terreny polític i social el feien un home d'esquerra i catalanista cebrat, un cop a la Generalitat rebé les influències espirituals del conjunt del seu poble i Catalunya anà prenent fonades arrels en el seu íntim, fins a interessar-li tot el cor. Les allocucions, sobretot les del temps de guerra, porten totes l'empremta d'una tal catalanitat que adhuc els homes procedents del camp dit "històric" s'hi troben gairebé ultrapassats.

No eren aquelles allocucions flamerada circumstancial davant l'enemic que avançava contra la Pàtria, sinó que l'abrandament prenia naixença en els primers dies de la seva Presidència. Als qui, per una raó o altra, ens era donat poder conèixer de la vora les seves reaccions i neguits, no ens sorprengué gens el to arborat i patriòtic que empra en tots els seus discursos i declaracions. El sentiment de catalanitat era la més digna i constant preocupació dins de les seves noves responsabilitats. Però tot i ésser l'home d'una doctrina i d'un programa, absolutament fidel a les seves velles campanyes de polític avançat, volia donar a la seva actuació un abast i unes concepcions que adhuc riscaven de desorientar els seus fidels seguidors. Pensava, és cert, en el seu Partit, però el volia transformar fins a donar-li una ambició que li fes desbordar l'estret clost que l'afitava. Volia, en definitiva, TRENCAR la rutina i els motllos que, vulgués que no, a la llarga arriben a rovellar les dents de l'aparèll d'un gran partit. No faltaven a Companys ni empenya, ni molt menys aridesa, quan es tractava d'una realització política; s'havia posat al cap de desendormiscar les aigües en què vogaven els seus amics polítics i donà un pas que, d'haver reeixit, hauria estat el violent reactivu que hauria marcat el començament d'una nova època dintre la política esquerrana. Puc assegurar que féu dir a Agustí Calvet si volia dirigir la seva "humanitat". Els qui recorden els articles de Gaziel i les campanyes de "La Vanguardia" contra els homes de la Generalitat, es faran perfecte càrrec de l'abast convulsiu que la reeixida d'un tal projecte hauria tingut en els propis nuclis companyistes i de l'Esquerra. Aleshores co-Director del diari del comte Godó, oreo que agrai l'ofertament, tot refusant-lo.

Aquest pas de Companys no és una simple anècdota política, sinó que formava part d'un pla audaç per a dotar l'esquerrisme català de millors i més potents mitjans de divulgació i de captació, i, ensems, fer-lo incorporar definitivament i sòlidament a la vida del nostre poble. Companys havia estudiat atentament l'actuació de la Lliga i com a bon capità es disposava a copiar-li aquells procediments nobles que en molta part eren la base de la supervivència del seu cos polític davant d'estrepitoses adversitats. En primer lloc hi veié el factor diners i Companys s'esforçà a trobar-los trencant així la ingènua tradició esquerrana — ara arrebondada per tothom — que es vanava d'ésser pobre. Amb els diners, la Lliga havia muntat editorials i impremtes modernes. Era idèntica aspiració de Companys el trobar mitjans suficients per a fer diferents publicacions i editar llibres i follets. I, igualment que la Lliga, amb els diners volia aconseguir la col·laboració de periodistes i escriptors que procedissin del camp que fos, mentre servissin amb lleialtat les seves noves concepcions, més patriòtiques que no pas polítiques. Fundada l'empresa "Llibertat, S. A.", pren noves ales la míns "humanitat" i s'adquireix la vella "Campana de Gràcia". Més endavant, i des del penal de Puerto de Santa Maria, fa llançar "Ultima hora", el gran diari informatiu de la tarda que interessa un públic bastant diferent al del diari polític del matí. I encara, més tard, durant la guerra, (Passa a segona pàgina).

BARCELONA (« LA HUMANITAT »). — Els catalans no hem oblidat la data del 15 d'octubre del 1940 en què fou afusellat el President Companys a Montjuïc. Enguany, molt més que en els anteriors, les ofrenes de corones i de rams de flors al nostre màrtir han estat nombrosíssims. Nodrides representacions de diversos estaments socials del nostre poble, comissions femenines i delegats dels organismes de l'E. R. de C. i de les seves J. E. R. E. C. feren acte de presència a la Via de Sant Jordi, davant del nínxol n° 7182 per tal de dipositar-hi l'ofrena del més emocionant record.

Destaquem que hi fou portat un gran ramell de roses vermelles en nom del CONSELL EXECUTIU D'ESQUERRA REPUBLICANA DE CATALUNYA (París) i com a testimoni de fidelitat a Lluís Companys per part de tots els Consells Directius i Delegacions que el Partit té arreu del món.

El nínxol del President Lluís Companys el dia de l'aniversari

El nínxol guardador de la despulsa presidencial, va veure's materialment cobert de flors i de llorer i, al damunt de tots els ramells, s'hi veia una gran llaçada dels nostres colors nacionals amb la següent inscripció: « 15 d'octubre del 1940 1-15 d'octubre del 1949 ».

Fou un veritable romiatge d'homes, dones i infants que, ja dos dies abans de la data aniversari, anaren desfilant per aquell indret del cementiri Nou. Tothom, amb respecte i sentiment, molts, amb les llàgrimes als ulls, s'aturaven a meditar sobre la vilesa d'aquell afusellament tan indigna com ho han estat els milers d'execucions perpetrades per la « justícia » dels perjurs elements militars que es revoltaren contra la República i, potser més i tot, contra Catalunya.

L'acte dels catalans de París

El passat dia 15, novè aniversari de l'assassinat del President Companys, el Casal de Catalunya de París, següent la decisió presa de commemorar totes les dates patriòtiques que puguin tenir un interès pel catalan, va oferir la seva tribuna al nostre amic Joan Tauler, diputat al Parlament català i magistrat del Tribunal de Cassació de Catalunya el qual, en una interessant conferència va desenvolupar el tema: « De la Generalitat a Montjuïc, passant per l'exili ».

L'ampolla d'actes estava plena de catalans que acudiren, ensems que a escoltar les paraules de Joan Tauler, a retre homenatge al nostre President desaparegut.

L'acte, que fou presidit per la Sra. Vidua de Companys, començà amb unes paraules de presentació del President del Casal, Josep Camps i Coma, que ressaltà la figura del President Companys, així com les qualitats de Joan Tauler com a representant el record del nostre President.

A continuació, Joan Tauler començà la seva exposició referent-se a l'elecció de Companys a la presidència de la Generalitat per a substituir Francesc Macià. Recordà les paraules de Companys al Parlament de Catalunya i fa ressortir com aquella afirmació de: «estic disposat tothom a afrontar els màxims sacrificis ja que tinc la màxima responsabilitat», és de fet la línia que va seguir durant tota la seva actuació presidencial.

El conferenciant recorda els fets del 6 d'octubre i parla de l'èctid del General Batet — més tard afusellat per Franco per no haver volgut trair la paraula donada al Govern legítim de la República — i de la reivindicació de Companys davant del Tribunal de Garanties de la seva màxima responsabilitat per les decisions preses pel Govern català.

Els esdeveniments, diu Tauler, a partir d'aquell moment es precipiten: 16 de febrer, amb la gran victòria electoral, 19 de juliol, amb la sublevació dels militars traidors. I, una vegada i una altra, Catalunya veu en Companys l'home de la situació, que surt del penal per a relate-

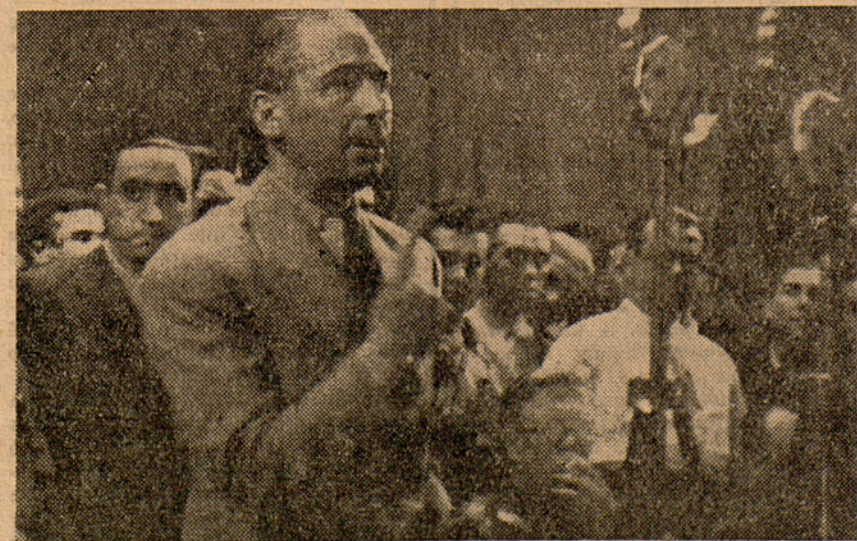
Conferència de Joan Tauler

França pels alemanys i a la detenció de Lluís Companys per aquests.

Parla de la detenció a la Baula, del pas del President per la Sanità de París i del lliurament de la seva persona a la policia espanyola, amb els matrics que rebé, la paròdia de judici i, finalment, l'assassinat que fou perpetrat en els glacis del Castell de Montjuïc. A aquest efecte, Joan Tauler s'estén en consideracions jurídiques sobre la monstruosi-

encara, privar els seus familiars dels testaments escrits la darrera nit passada a Montjuïc. La « gesta » anticristiana dels falangistes no l'haurien practicada ni els homes més embrutits de cap règim retardatari.

El conferenciant passa a assenyalar les principals qualitats de Lluís Companys, especialment la serenitat de què sempre féu prova, especialment en els moments més delicats i perillosos de la seva vida. Posà de relleu el seu gran interès per cons-

Franco i els EE.UU.

L'Agència Reuter s'informa en els mitjans del Departament d'Estat que no hi ha cap possibilitat de la inclusió d'Espanya en el Pacte de l'Atlàntic. Caldria, en tot cas, que l'acceptessin els 12 signataris del mateix protocol. "Espanya — s'afegia — no és una democràcia i els Estats Units no prendran la iniciativa d'una acció que donaria a la inclusió d'Espanya en l'esmentat Pacte".

Recordem que Lluís Companys fou condemnat a mort i afusellat malgrat que cap dels cinc « Resultandos » del propi Tribunal militar no hi donaven lloc.

Lliurem a l'eterna memòria dels catalans els noms dels responsables d'aquella monstruosa sentència que només està justificada per l'esperit d'odi i de venjança falangista. Aquests sis noms són còmplices del segrestament del President fet a l'estranger en contravenció a les aleshores vigents disposicions sobre extradicions. MANUEL GONZALEZ GONZALEZ JOSE YRIGROYEN TORRES FERNANDO GIMENEZ SAEZ RAFAEL LATORRE RODAS GONZALO CALVO CONEJO FEDERICO GARCIA RIBERO

L'acte de Montpel·lier

L'aniversari de l'afusellament del President Companys fou commemorat a Montpel·lier, el dissabte dia 15 d'octubre, amb una vetllada organitzada pel Casal Català, a la qual assistí un nombre públic i on estaven representades totes les organitzacions polítiques i sindicals de l'exili.

Després d'uns breus mots d'introducció, el President del Casal, Sr. Lleonor, cedí la paraula al nostre estimat amic Antoni Nogués i Pàmies, el qual, en una brillant conferència, féu una evocació plena de sentiment de la darrera nit del President màrtir. Alguns detalls d'aquesta nit dramàtica, i de la matinada que la va seguir, ens són coneguts per testimonis dignes de fe. Antoni Nogués va aprofitar la seva exposició per a reconstituir a la vegada els que foren potser els darrers pensaments de Companys, i, en particular, la rememoració de la seva agitada vida. La seva arribada a Barcelona jove estudiant ple de neguits, els seus començaments d'advocat i de periodista, la seva actuació com a regidor, la seva intervenció en les lluites obreres, la seva deportació a La Mola, la seva elecció de diputat, la creació de la Unió de Rabassaires, la Conferència d'Esquerreres i la fundació del nostre Partit, la proclamació de la República des del balcó de l'Ajuntament, la defensa de l'Estatut a les Corts de Madrid, la Presidència del Parlament català, la Presidència de la Generalitat, el 6 d'octubre, la guerra...

Aquests i altres episodis foren recordats ràpidament per Antoni Nogués fent notar cada vegada la continuïtat del pensament de Companys a través de les diverses conjuntures que l'evolució política i social del nostre poble plantejava. Companys volia la redempció política i social de l'home i l'alliberació de Catalunya. Per obtenir-les, ni creia en miracles ni acceptava constituir-se presoner de cap sistema dogmàtic que pretengués esgotar l'essencial diversitat de la realitat de cada moment. El seu catalanisme següi una costa ascendent, però no és legítim dir que va començar tard. El 1905, tot just arribat a

Barcelona, Companys ja era solidari. Home de llibertat, totes les llibertats li eren de preu. Jo confonc — digué un dia — la Llibertat i Catalunya en una sola imatge. I igualment, com cada vegada més, va considerar substancials les llibertats de Catalunya amb la llibertat dels catalans, de sempre va refusar tota distinció entre llibertats polítiques i alliberació social, per ell aspectes diversos d'un sol objectiu que fou el de la seva vida: l'alliberació total de l'home. Si no va formular-la en doctrina, Companys va encarnar en fets la síntesi entre democràcia i socialisme que el món d'avui s'esforça a trobar.

El record dels seus companys de lluita, abans que ell desapareguts, de Seguí, de Layret, de Macià, de Domingo..., la dura tasca de la guerra, quan hagué de lluitar afeïssadament, contra tants enemics aleshores, en defensa de Catalunya i en salvaguarda dels valors morals que s'havien inspirat la seva vida, foren, segurament visions dolces i amargues de la seva darrera nit. Es demana, probablement, si no hauria pogut fer més. Però la seva conclusió fou certament la de Merce Domingo, quan escriu a Tolosa, poc abans de morir: « Si hi ha hagut errors en la nostra vida, no hi ha hagut també prou sacrificis per a fer-los perdonar? »

I així arribà al seu darrer moment, serà i segur d'ell mateix. I del seu ésser més pregó sentí brollar la veu que donava sentit al seu màrtiri i davant de l'escamot d'execució va cridar: « Per Catalunya! »

La seva germana, en el moment de donar-li sepultura, va repetir les paraules del Calvari: « Perdona'ls Senyor, que no saben el que han fet ». Aquest crit de la innocència, acabà Antoni Nogués, jo voldria que fos el símbol d'un amor que agermanés els catalans, avui en la desgràcia i demà en la resurrecció. Un home com Companys no pot haver mort per no res. Així de la seva tomba naixerà la llum.

El nostre amic Nogués i Pàmies fou llargament aplaudit i felicitat per tots els assistents. A continuació, el Sr. Falkenstein, secretari departamental de « Izquierda Republicana », va pronunciar uns mots per expressar la solidaritat de sentiments de tots els liberals espanyols amb nosaltres davant del màrtir de les nostres llibertats, que ells consideren també màrtir de les llibertats públiques espanyoles i que, com a tal, volen honorar quan aquestes siguin restablertes. Gil Junquera i el Diputat Miquel Guinart, van recitar aleshores diversos poemes d'Ambrosi Carrion, Prous i Vila i Rovira i Virgili, dedicats a Companys, i Albert Arís, dedicats a la qual és autor. Finalment, el President del Casal, Sr. Lleonor, va cloure l'acte expressant com en homenatge la memòria de Companys, el Casal Català extenia aquest homenatge a totes les víctimes del franquisme, a tots els qui han donat la vida en « defensa de les llibertats individuals i col·lectives, dels catalans i de Catalunya ».

PERPINYA

Se'n comunica de Perpinyà que l'Esquerra dedicà un fervoros record a la memòria de Companys mitjançant un gran acte públic a la Sala Aragó en el qual parlaren els Presidents del Parlament Català i de la República, senyors A. Rovira i Virgili i R. Nogués i Biset.

Ambdós oradors exaltaren el civisme del màrtir català i el donaren com el millor exemple als ciutadans àvids de llibertat i de justícia. Grans aplaudiments preliaren els oradors. Sentim no poder donar més detalls d'aquest important acte, per no haver arribat a temps la crònica que hi fa referència.

HOMENATGE COMMEMORATIU AL MESTRE PAU CASALS

El proper dia 12 de novembre, farà cinquanta anys que el nostre gran compatriota Pau Casals, va donar el seu primer concert a París. Aquesta data marca una fita, no solament en la vida del gran artista, sino també en la història del món musical.

A la vila de Prada, la festa serà celebrada amb una recepció oficial a la Mairie, oferta per les autoritats franceses del Departament. Pau Casals és ciutadà d'honor de l'esmentada vila, que tant ha comptat en la vida dels refugiats catalans.

La colònia dels nostres compatriotes prepara diversos actes, entre els quals és possible que una

cobla catalana doni a conèixer una sardana original del Mestre.

La premsa i les emissores de tot el món es disposen a celebrar també aquesta efemèride. Ens arriben noves de diversos llocs de França i de l'estranger dels programes al·lusius que es preparen per a l'esmentada data.

Ofereim a l'il·lustre català en aquesta ocasió, el testimoni de la nostra simpatia. El prestigi personal del nostre gran compatriota, representa el punt més alt de la protesta que mantenim davant del món civilitzat contra la injustícia que ens imposa amb la permanència del franquisme en el poder. És la seva glòria i el nostre orgull.